

(ISSN: 2587-0238)

Körükçü, M. (2021). Social Studies Teachers' Views on Values Education in The Covid-19 Pandemia Process, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(15), 1366-1389.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.314>

Article Type (Makale Türü): Research Article

SOCIAL STUDIES TEACHERS' VIEWS ON VALUES EDUCATION IN THE COVID-19 PANDEMIA PROCESS

Melek KÖRÜKCÜ

Assoc. Prof., Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde, Turkey, melekkorukcu@ohu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-7824-3497

Received: 04.02.2021

Accepted: 16.06.2021

Published: 14.08.2021

ABSTRACT

Pandemic; is that an epidemic exceeds a certain region and affects all humanity. The coronavirus case seen in Wuhan, China in the last months of 2019, Covid 19, spread around the world in a short time and affected all faith. Due to Covid 19, formal education was suspended in most of the countries and in our country and distance education was started. The purpose of this study is to determine the opinions of social studies teachers on values education in the distance education process. The research has been studied with the holistic multi-case study method, which is one of the basic qualitative research methods. Maximum diversity sampling, one of the purposeful sampling methods, was used in the study. In the 2020-2021 academic year, 15 social studies teachers working in a city in the Central Anatolia Region in the fall term constitute the study group of the research. The research data were collected using semi-structured interview forms that consist of open-ended questions developed by the researcher. Content analysis method was used in the analysis of the collected data. The findings obtained within the scope of the research show that values education is not effective in social studies lessons conducted on online platforms. During the distance education period, it was determined that social studies teachers used character education, moral reasoning and value indoctrination approaches from values education approaches in values education. It has been found that the biggest problem that social studies teachers experience in values education is absenteeism, and parents have an indifferent attitude towards values education. Suggestions were made at the point of providing family-school-teacher cooperation and communication on online platforms and completing the technological deficiencies of the students.

Keywords: Values, values education, distance education, social studies, social studies teacher.

INTRODUCTION

"Coronavirus 2019", namely Covid-19, is a respiratory disease. This disease, which affects people negatively due to its high contagious rate, first appeared in Wuhan, China at the end of 2019. With its emergence, it has negatively affected life all over the world and caused the death of thousands of people. The negativities experienced required an isolated life for all people. Covid-19 was declared as a "Pandemic" by the World Health Organization (WHO) on March 11, 2020. Pandemic, on the other hand, is an epidemic in which the number of deaths and patients is very high as a result of diseases that spread globally. This epidemic causes people to lose their immunity. Pandemic; the countries of the world, regardless of their nation, culture, belief, region and social status; It has caused chaos, confusion and crisis in the economy, trade, health and social life systems (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020; Can, 2020). In order to prevent the epidemic, physical distance, mask and hand hygiene were defined as a standard practice by the World Health Organization and many health authorities (World Health Organization (WHO), 2020; Hellewell, Abbott, Gimma, Bosse, Jarvis, Russell, Munday, Kucharski, and Edmunds, 2020) Of course, this definition has permanently brought along some challenges and changes in daily life. Educational institutions and schools were also directly affected by the epidemic, as they host thousands of students. 1,576,021,818 students were affected by the process and schools and universities in more than 188 countries suspended education (UNESCO, 2020).

According to official sources, the first coronavirus case in our country was seen on March 10, 2020. Due to the increase in the number of cases and the measures taken, schools have been suspended for two weeks from March 16, 2020 by the Ministry of National Education. However, the opening of schools was delayed for 1 month due to the increase in the rate of spread of the disease and the increase in the number of positive cases. At the end of the 1-month period, schools were not opened again during the spring semester of 2020, and distance education activities started. Distance Learning is a contemporary teaching method in which the lessons can be taught simultaneously and asynchronously without time and space limits, the lectures can be watched again, and information technologies are used actively (Valentine, 2002; Esen & Baş, 2017; Ekinci; 2017). On September 21, 2020, in the fall semester, face-to-face training started gradually. After the 16-20 November mid-term holiday, face-to-face education was not provided in schools due to the increasing coronavirus cases, and distance education started for 18 million students by expanding the infrastructure of the Education Informatics Network (EBA) in order to prevent the interruption of the lessons. The Ministry of National Education has also established three separate channels: EBA TV Primary School, EBA TV Secondary School and EBA TV High School. In the channels; Courses broadcast for primary, secondary and high schools are 20-25 minutes each and lessons continue throughout the day (Milli Eğitim Bakanlığı, 2020).

Societies carry their existing social, political and cultural patterns to the future with the existence of various structures. One of these structures is values. Values add meaning to people's behavior and make them understandable. For this reason, they are known with the words ethics, moral and morality. Because the belief that something is desirable or not reveals values (Polat, 2010). In addition, values are of vital importance in

terms of passing culture to future generations (Yaylacı & Beldağ, 2015). In a society, if the values are not given importance and the necessary sensitivity is not shown, it is very difficult for that society to survive (Kaplan, 2016). The values that ensure the continuity of culture and constitute the infrastructure of attitudes, which consist of historical accumulations, are agreed acceptances, although they are abstract (Yazıcı, 2006). These assumptions guide life patterns by organizing daily life. This guidance is in the form of directing the individual to the good, the beautiful and the important in his preferences. Because values are the set of social, moral, aesthetic and psychological beliefs and thoughts adopted by the society (Akbaş, 2008; Yeşil & Aydın, 2007; Çengelci, Hancı, & Karaduman, 2013).

On the other hand, values should be handled with the ontological structure of human. At this point, the existence of the individual as a human is the most important value and is referred to as the "humanity" value. In short, being human is a value in itself. However, being human comes with certain responsibilities and rights. It is possible to develop these rights and responsibilities at a regular and acceptable level in all living areas of the postmodern world (Polat, 2010). Here, the purpose of values education is to teach social and universal values to students within the scope of a specific plan and program, and enable them to contribute to the well-being of the whole world (Ulusoy & Dilmaç, 2016). However, it is possible to say that it is more difficult to teach values today and to do this teaching permanently compared to previous years. Because the extremely rapid change brought about by globalization has broken the straight line between the past and the future, and the number of stimuli that affect and change values has increased. Indeed, values are not neutral. With the emergence of new rising values, the current situation also changes (Polat, 2010). At this point, the acquisition and internalization of values should be carried out by control mechanisms so as not to be left to coincidences (Gömlüksiz, 2007; Bayır, Köse, & Deveci, 2016). The education system is not just a structure that provides academic knowledge, skills and behaviors. Its main task is to raise individuals who adopt basic values. The main purpose of our education system is to integrate individuals with our values and competencies; to equip them with the necessary knowledge, skills and behaviors. As a matter of fact, values are expressed as the sum of principles that make up the perspective of curricula. Social studies lesson is a value education lesson because it has a historical content, focuses on different cultures and people, and aims to raise responsible and effective citizens (Yaşar & Çengelci, 2012). Values and value teaching is an important issue in the Social Studies program.

Values in the Social Studies Curriculum are justice, giving importance to family unity, independence, peace, scientificity, diligence, solidarity, sensitivity, honesty, aesthetics, equality, freedom, respect, love, responsibility, savings, patriotism, and benevolence (Social Studies Curriculum, 2018) Of course, these values will become functional with social studies teachers. In this context, the purpose of the study is to determine the views of social studies teachers on values education during the COVID-19 distance education period. Within the scope of this main purpose, answers were sought for the following sub-goals:

1. What are social studies teachers' views on the effectiveness of values education in the process of distance education?

2. What are the methods and techniques social studies teachers use for values education?
3. What are the problems social studies teachers encounter in values education?
4. What are the values and suggestions of social studies teachers for the training to be more effective?

METHOD

Research Pattern

This research was designed with the holistic multi-case study method, one of the basic qualitative research methods. Qualitative research is important in determining how individuals make sense of the experiences they have gained in the world they establish (Glesne, 2013). In qualitative research, researchers examine and interpret the characteristics and formation process of events and phenomena. Case studies are a type of research that seeks answers to why and how questions in studies conducted on a current situation (Creswell, 2020). In this study, this method was chosen because it focused on social studies teachers' experiences of values education in the distance education process and how they interpret these experiences.

Working Group

In this study, maximum diversity sampling, one of the purposeful sampling methods, was used. In this sample, the aim is to create a relatively small sample. In this sample, it is able to reflect the diversity of individuals who can be a party to the researched problem at the maximum level (Yıldırım & Şimşek, 2011). At this point, while determining the social studies teachers, the variables of age, gender, seniority, place of residence, and education level were taken into consideration in the study. Thus, it was aimed to provide diversity in the answers to the research problem. Accordingly, in the 2020-2021 academic year, 15 social studies teachers working in a city in the Central Anatolia Region in the fall term constitute the study group of the research. Personal information for social studies teachers is given in Table 1.

Table 1. Demographic Information of Social Studies Teachers

Participants	Age	Gender	Seniority	Settlement	Degree
K1	32	Female	7 Years	Town	BA
K2	28	Female	3 Years	Village	BA
K3	47	Male	22 Years	City	BA
K4	52	Female	27 Years	City	BA
K5	36	Male	8 Years	City	BA
K6	41	Male	19 Years	Town	BA
K7	38	Female	13 Years	Town	MA
K8	48	Female	23 Years	City	BA
K9	42	Male	19 Years	City	BA
K10	42	Male	16 Years	Town	BA
K11	33	Female	6 Years	Town	BA
K12	56	Male	30 Years	City	BA
K13	35	Female	10 Years	Town	MA
K14	43	Female	20 Years	City	BA
K15	30	Male	7 Years	Village	BA

Data Collection Tools

The data of the research were collected with a semi-structured interview form consisting of open-ended questions developed by the researcher. The interview form consists of two parts. In the first part, questions about personal information are included. In the second part, there were semi-structured questions for the purpose of the research.. A conceptual framework and a pool of questions were created to examine teachers' views on values education during the COVID-19 pandemic in the interview forms created within the scope of the study. The questions in the pool were asked to two experts working on qualitative research. Some questions were removed in line with the feedback received, and probes were added to some questions. The questions were finalized with a revision made by two faculty members who are experts in their field.

Data Collection and Analysis

The research data were collected from the participants included in the study group with remote live connection and phone calls due to the pandemic period between dates 04.01.2021 and 19.01.2021.. The interviews lasted 12-15 minutes. Participants were informed about the purpose and importance of the study, and they were informed about the confidentiality of the answers. The responses received during the interviews were noted in writing. Content analysis method was used in the analysis of the collected data. Content analysis is used in "gathering similar data within the framework of certain themes and concepts and organizing and interpreting them in a way that the reader can understand" (Yıldırım & Şimşek, 2011, p.227). In the content analysis, first, the raw data was carefully read. At the end of the reading, different expressions and repeated expressions were determined. After these determinations, codes were created in line with the opinions of the participants. Themes and sub-themes were created by bringing together the codes that are related to each other. The participants were given codes as K1, P2...K15, and their opinions were directly conveyed.

At the point of ensuring validity and safety in qualitative research; credibility, confirmability, consistency and transferability are important (Merriam, 2013). Detailed descriptions are included in the credibility of the research. In order to ensure confirmability, two of the teachers in the study group were informed about the findings and the result. Confirmation was obtained from the teachers by asking whether the findings and results reflected the facts that the teachers wanted to tell. For the consistency of the research, the content and face validity were obtained from the experts for the semi-structured form, which is the data collection tool. In the research, the information of the study group, the data collection process and the analysis of the data were explained in detail and transferability was ensured. In order to ensure the reliability of the research, intercoder reliability data for the themes obtained were calculated. The codes, themes and sub-themes determined for this were calculated with the formula of Miles and Huberman (1994) ($\text{Agreement/Agreement} + \text{Disagreement}$) x 100. As a result of the calculation, a value of .89% was obtained.

FINDINGS

1. Findings Regarding Sub-Problem

In the first sub-problem of the research, the views of social studies teachers on the effectiveness of values education in the distance education process were examined. The findings were presented in the category of effectiveness in the theme of values education, in line with the views of social studies teachers. The codes that make up the theme and the direct views that make up the codes are also included. In this direction, Table 2 presents the views of social studies teachers on the effectiveness of values education in the distance education process.

Table 2. What are His Views on the Effectiveness of Values Education?

Theme	Category	Codes	F
Values Education	Efficiency	Ineffective	9
		Effective	4
		Partly Effective	2

What are your views on the effectiveness of values education in the distance education process? When the answers given by social studies teachers to the question were examined, it was found that the teachers answered as ineffective (9), effective (4) and partially effective (3). K13 explained its opinion on this category as follows. "Unfortunately it was not very effective. I try to carry out values education in a short period of time after the lesson or in subjects related to the lesson, but it is also insufficient. K4 said "I have been teaching for many years. I had everything on right track at school, in the school environment. We were seeing bad behavior, and giving importance to love, respect and tolerance alive. Now the students do not even turn on the camera, I try to teach the subjects in the lessons. In short, it was not effective. K11 said "I conveyed the values to the students attending the course through stories or videos within the subject. I think it was as effective as in formal education. "

2. Findings Regarding Sub-Problem

The second sub-problem of the research is to determine the methods and techniques that social studies teachers use in values education in the distance education process. The findings are gathered under three themes, namely character education, moral reasoning and value indoctrination, and presented in Table 3 with categories and codes. Teachers' opinions were also included directly.

Table 3. What are the Methods and Techniques They Use in Values Education?

Theme	Category	Codes	F
Character Education	Role Model	Family	5
		Teacher	3
		Environment	3
Moral Reasoning	Analysis	Discussion	2
		Problem Solving	3
		Advise	3
Value Suggestion	Empaty	Story	4
		Video	5

What are the methods and techniques you apply in values education in the distance education process? When the answers given by social studies teachers to the question were examined, it was seen that answers about family (5), teacher (3), environment (3) were given in the sample person category in accordance with the values education approaches. K6 coded teacher explained his opinion on this category as follows. "Like elders, grandparents, uncles living in the family. I give homework to interview these people. What was the memory that impressed you the most during the conversation you had with your family elders? I am asking questions. We are talking live over the answers. " In the analysis category, teachers stated that they used the methods of discussion (2), problem solving (3) and giving advice (3). The teacher coded K5 explained his opinion regarding this category as follows: "Due to the limitations of distance education, I try to realize values education with visuals and speeches. We show the image on the screen and discuss it on the image. " In the empathy category, teachers stated that they used the story (4) and video (5) method. The K9 coded teacher explained his opinion on this category as follows. "We did not have much time to implement values education. Only the values that coincide with the outcomes of the curriculum were included verbally during the lesson, the story was told and tried to be associated with daily life.

3. Findings Regarding Sub-Problem

The third sub-problem of the research aims to determine the problems experienced by social studies teachers in values education in the distance education process. In order to achieve this aim, the answers of social studies teachers were examined; three themes, family, course and student; three categories were reached, attitude, time and individual. Themes and categories are presented in Table 4 together with the generated codes. Teachers' opinions were also included directly.

Table 4. What are the Problems They Face in Values Education?

Theme	Category	Codes	F
Family	Attitude	Indifference	4
Lesson	Time	Insufficient Course Hours	5
		Readiness	4
		Misconception	3
Student	Individual	Discontinuity	5
		Lack of Emotion	4

They expressed the problems that social studies teachers experienced in the distance education process regarding values education as indifference in the attitude category (4). This indifference is that families do not pay enough attention to their children about lessons. K2 coded teacher explained his opinion on this category as follows: "Children should turn off the phone and tablet and chat with family members. Especially if there are elders in the family. Examples and conversations in daily life are more effective. But families don't do that much. " In the time category, teachers stated that the course hours were less (5). K11 coded teacher explained his opinion regarding this category as follows: "Apart from the effort to train the curriculum, to evaluate the feedback received and to identify the deficiencies, extra time should be spent. Unfortunately, there is no time left for that either. " In the individual category, teachers stated that students had readiness (4), misconceptions (3), absenteeism (5) and lack of emotion (4). K14 coded teacher explained his opinion regarding this category as

follows: "Due to the place where I work, students mostly do not attend classes. Sometimes I teach with 3 and sometimes 4 students. The lack of internet and computers puts students in a difficult situation. Of course, helping their families is extra. " K10 coded teacher explained his opinion as follows: "I want to be eye to eye with my students. I want to explain most things by living. It was a problem not to see the facial expressions of the students and sometimes not to perceive their reaction to the exemplary event. But especially in the 5th grade, students had difficulties in learning the concepts about values. Although I made a statement, most values remained abstract. " K6 coded teacher explained his opinion as follows: "The students had a shortage of equipment. He attended the lesson from time to time. Because it is a crowded family, he uses the computer with other siblings. In this case, we had a lot of trouble. "

4. Findings Regarding Sub-Problem

The fourth sub-problem of the research is what are the suggestions of social studies teachers for the realization of values education more effectively in the distance education process. The suggestions reached in line with the answers given by the teachers were grouped under three themes as reconciliation, awareness and digital, and in three categories as immediate environment, continuity and example. Themes and categories are presented in Table 5 together with the generated codes. Teachers' opinions were also included directly.

Table 5. What are the Values that Suggest Education to be more Effective?

Theme	Category	Codes	f
Compromise	Immediate Environment	School-Family-Teacher Cooperation	5
Awareness	Continuity	Project	2
		Attendance	4
Digital	Example	Short film	3
		Video	3
		Animation	1

In order for values education to be more effective in distance education, social studies teachers stated that school-parent-teacher cooperation (5) is necessary in the close environment category. K13 coded teacher explained his opinion regarding this category as follows: "Communication between family, school and student should be strong. Emotions that cannot be communicated face to face are conveyed to the student in this way. Meetings should also be held with the family in the digital environment. " In the continuity category, teachers stated that values education will be more effective with the projects (2) and attendance (4). The teacher coded K18 explained his opinion regarding this category as follows: "I think that interactive projects are produced and awareness is created in the digital environment. The involvement of students in projects, even digitally, will make them more active. Unfortunately, in the Covid-19 period, educational activities are not the same as before. " In the sample category, the teachers suggested that examples of values education could be presented to students with short films (3), videos (3) and animation (1). The teacher coded K8 explained his opinion regarding this category as follows: "Short films and videos are effective. They can get bored with long videos. Even once a week, a short video can be watched and discussed. "

CONCLUSION and DISCUSSION

The pandemic has caused fundamental changes in education, as in all areas of life. As in most of the countries, distance education activities that started in our country have started to be implemented in a way to support formal education. However, it is thought that this support will become the basis of education by forming the basis of education in the future (Telli Yamamoto & Altun 2020; Can, 2020). The future of a society depends on the ownership, application and realization of its values. (Social Studies Curriculum, 2018). The findings obtained within the scope of the research show that values education is not effective in social studies lessons conducted on online platforms. Despite the social presence in the classrooms, the transfer of emotions in the digital environment could not be fully realized and empathy could not be achieved. It is possible to say that this situation causes students to memorize values without internalizing them and try to apply them without feeling.

In the study, it was determined that social studies teachers used methods and techniques such as character education, moral reasoning and value suggestion of value education approaches in the distance education period. The results of the research are similar to the results of Yıldırım and Çalışkan (2018) and Bartan (2018) and Baysal (2013) in the literature. This similarity is important in terms of showing that teachers fulfill their responsibilities towards values education as in formal education. As a matter of fact, distance education is one of the most useful methods to prevent education interruptions in crisis situations such as epidemic and war. However, in this process, it is necessary to increase the attention paid to students and to increase the psychological and social support as well as the academic content (Bozkurt & Sharma, 2020). If this situation is not taken into account, the cognitive and affective difference between students may increase. A student who is emotionally neglected is lacking in values, beliefs and preferences (Dilmaç & Ekşi, 2007). In times of crisis, such as a pandemic, affective needs take precedence over pedagogical needs. During this period, students will remember what they felt rather than what they learned (Bozkurt & Sharma, 2020). Based on the findings of the research, it can be said that by using value education approaches, social studies teachers are trying to contribute to the affective dimension of students and to guide them to success cognitively.

With the pandemic, for the first time, students and parents faced with the distance education system instead of formal education. In this process, interruption of face-to-face education and curfews increased the responsibilities of parents. Parents have come to the fore in the education of children (Erol & Erol, 2020). In their research findings, teachers stated that parents displayed an uninterested attitude in terms of values education. In line with this finding, it is possible to say that parents are not able to fully manage the process, and they are not aware of what kind of change their children are faced with during the distance education process. Because the teachers stated that they did not meet the expectations of the parents in solving the problems encountered in values education. They stated that there should be cooperation between family, school and teacher for a solution. The positive cooperation to be provided on various platforms will make it possible to reach the desired values education goals in distance education. In the study of Yalar and Yelken (2011), teachers expressed their views on family-teacher cooperation and student participation in order to

improve value education. At this point, it can be said that the cooperation of parents, teachers and parents is a necessity in distance education and value education.

In addition, social studies teachers stated that in order for values education to be more effective in distance education, it is necessary to provide the opportunity for students to find the interest and empathy they need with projects, short films presented to the whole classroom in digital media, videos and animations. Of course, the realization of all these in a continuous and synchronized way depends on the infrastructure and equipment required for distance education. Because the biggest problem teachers experience in values education is students' absenteeism. The reasons for absenteeism are lack of device and problems with internet connection. Yılmaz, Mutlu, Güner, Doğanay, and Yılmaz (2020) and Keleş, Atay, and Karanfil (2020) also found that students experienced the same problems in their studies. Based on the thought that the effect of pandemic may last for a long time (Azevedo, Hasan, Goldemberg, Iqbal & Geven, 2020), these needs of the students should be met.

RECOMMENDATIONS

In the light of the results obtained, the following suggestions can be made:

- Family-school-teacher cooperation should be established on various platforms for values education in distance education.
- Parents should be informed about the psycho-social changes students experience in distance education.
- Support should be provided to complete the equipment that students lack for distance education.
- In order to meet the affective needs of students, activities should be carried out on various platforms outside of class hours.

ETHICAL TEXT

In this article, journal writing rules, publishing principles, research and publishing ethics rules, journal ethics rules were followed. The responsibility belongs to the author for all kinds of violations related to the article.

Author (s) Contribution Rate: The author's contribution to this article is to 100%.

REFERENCES

- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Azevedo, J. P., Hasan, A., Goldemberg, D., Iqbal, S. A., & Geven, K. (2020). *Simulating the potential impacts of covid-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates*. The World Bank. <http://documents1.worldbank.org/curated/en/885601592484683223/pdf/Simulating-the-Potential-Impacts-of-COVID-19-School-Closures-on-Schooling-and-Learning-Outcomes-A-Set-of-Global-Estimates.pdf>
- Bartan, S. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ile sınıf içi uygulamalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

- Bayır, G. Ö. Köse, Ç. T. & Deveci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 317-339.
- Baysal, N. (2013). *Ortaokul sosyal bilgiler derslerinde değerler eğitimi uygulamalarının öğretmenler yönüyle değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Bozkurt, A. & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi:10.5281/zenodo.3778083>
- Can, E. (2020). Coronavirüs (covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11- 53.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri*. Siyasal.
- Çengelci, T., Hancı, B. & Karaduman, H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Dilmaç, B. & Ekşi, H. (2007). Değerler eğitiminde temel tartışmalar ve temel yaklaşımlar. *İlköğretim Eğitimci Dergisi*, 14(11), 21-29.
- Durmuş, E. & Baş, K. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 54, 113-125. <https://doi:10.9761/JASSS6905>
- Ekinci, T. A. (2017). Uzaktan eğitimin talep boyutu: yönetici perspektifinden nitel bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3). 745-759. <https://doi: 10.16986/HUJE.2017025182>
- Erol, M. & Erol, A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilkokul öğrencileri. *Milli Eğitim*, 49, Özel Sayı, 529-551. <https://doi:10.37669/milliegitim.766194>
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı.
- Gömlüksüz, M. N. (2007). Lise öğrencilerinin toplumsal değerlere ilişkin tutumları: Elazığ ili örneği. Okul ve değerler içinde (ss.727-633). *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi.
- Hellewell, J.; Abbott, S.; Gimma, A.; Bosse, N.; Jarvis, C.; Russell, T. W.; Munday, J. D.; Kucharski, A. & Edmunds, J.W. (2020). Feasibility of controlling COVID-19 outbreaks by isolation of cases and contacts. <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2214-109X%2820%2930074-7>
- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve dil*. Dergah.
- Keleş, H. N., Atay, D. & Karanfil, F. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları. *Milli Eğitim*, 49, Özel Sayı, 155-174. <https://doi:10.37669/milliegitim.787255>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. S. Turan). Nobel.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expveed sourcebook. (2nd Edition)*. Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2020). *Uzaktan eğitim sürecinin detayları*. https://www.meb.gov.tr/meb_haberindex.php?dil=tr
- Polat, M. (2010). Küreselleşen dünyada değerler ve eğitim arasındaki bağ: Değerler eğitiminin heterojenleşen toplumda birlikte yaşamaya etkisi. *Marife*, 10(1). 143-155.

- Social Studies Curriculum, 2018, (2018).
<https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf>
- T.C. Sağlık Bakanlığı. (2020). *Pandemik influenza ulusal hazırlık planı*.
https://grip.gov.tr/depo/saglikcalisanlari/ulusal_pandemi_plani.pdf
- Telli Yamamoto, G. & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi:10.32329/uad.711110>
- Ulusoy, K. & Dilmaç, B. (2016). *Değerler Eğitimi*. Pegem.
- UNESCO, (2020). *290 million students stay home due to coronavirus*.
<https://learningenglish.voanews.com/a/unesco-290-million-students-stay-home-due-to-coronavirus/5317148>
- Valentine, D. (2002) Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3). 09.01.2021 tarihinde <http://www.westga.edu/~distance/ojdl/fall53/valentine53.html>
- World Health Organization, (2020). *WHO coronavirus disease (covid-19) dashboard*. <https://covid19.who.int/>
- Yalar, T. & Yelken, T. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 79-98.
- Yaşar, Ş. ve Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimine ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- Yaylacı, A. F. & Beldağ, A. (2015). Karar verme sürecinde okul yöneticilerini etkileyen değerler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 165-176.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499–522.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(2), 65-84.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yıldırım, Y. & Çalışkan, H. (2018). 2005 ile 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 1(1), 7-23.
- Yılmaz, E., Mutlu, H., Güner, B., Doğanay, G. & Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Palet.

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

öz

Pandemi; bir salgının belirli bir bölgeyi aşarak tüm insanlığı etkilemesidir. 2019 yılının son aylarında Çin'in Wuhan şehrinde görülen koronavirüs vakası, Covid 19, kısa sürede dünya geneline yayılmış ve tüm inanlığı etkilemiştir. Covid 19 nedeniyle ülkelerin çoğunda ve ülkemizde örgün eğitime ara verilmiş ve uzaktan eğitime geçilmiştir. Gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı ise uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırma temel nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül çoklu durum çalışması yöntemiyle desenlenmiştir. Araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. 2020-2021 eğitim öğretim yılında, güz döneminde İç Anadolu Bölgesi'nde bir ilde görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Toplanan verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, online platformlarda gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersinde değerler eğitiminin etkili olmadığı yönündedir. Uzaktan eğitim döneminde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitiminde, değer eğitimi yaklaşımlarından karakter eğitimi, ahlaki muhakeme ve değer telkini yaklaşımlarını kullandıkları belirlenmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenlerin değerler eğitiminde yaşadıkları en büyük sorunun devamsızlık olduğu, değerler eğitimi noktasında ebeveynlerin ilgisiz bir tutum sergiledikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Aile-okul-öğretmen işbirliği ve iletişiminin online platformlarda sağlanması, öğrencilerin teknolojik eksikliklerinin tamamlanması noktasında önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Değerler, Değerler Eğitimi, Uzaktan Eğitim, Sosyal Bilgiler, Sosyal Bilgiler Öğretmeni.

GİRİŞ

“Coronavirüs 2019” yani Covid-19, bir solunum yolu hastalığıdır. Bulaşıcı hızının oldukça yüksek olması nedeniyle insanları olumsuz olarak etkileyen bu hastalık, ilk olarak 2019 yılı sonunda Çin’in Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkmasıyla birlikte tüm dünyada yaşamı olumsuz etkilemiş ve binlerce insanın ölümüne neden olmuştur. Yaşanan olumsuzluklar, tüm insanlar için izole bir yaşamı gerektirmiştir. Covid-19, 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “Pandemi” olarak ilan edilmiştir. Pandemi ise küresel olarak yayılım gösteren hastalıklar sonucunda ölüm ve hasta sayısının çok yüksek olduğu salgındır. Bu salgın insanların dokunulmazlıklarını kaybetmesine neden olur. Pandemi; millet, kültür, inanç, bölge ve sosyal statüye bağlı olmaksızın dünya ülkelerinin; ekonomi, ticaret, sağlık ve sosyal hayat sistemlerinde kaos, karmaşa ve kriz yaşanmasına neden olmuştur. Bu krizleri azaltmak için tüm ülkeler acil ve radikal kararlar alarak uygulamaya başlamışlardır (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020; Can, 2020). Salgının önlenmesi için ilk etapta Dünya Sağlık Örgütü ve birçok sağlık otoritesi tarafından fiziksel mesafe, maske ve el hijyeni standart bir uygulama olarak tanımlanmıştır (World Health Organization (WHO), 2020; Hellewell, Abbott, Gimma, Bosse, Jarvis, Russell, Munday, Kucharski, and Edmunds, 2020) Elbetteki bu tanımlama günlük yaşamda bazı zorlukları ve değişiklikleri kalıcı olarak beraberinde getirmiştir. Eğitim kurumları ve okullar da binlerce öğrenciyi bünyesinde barındırdığı için salgından doğrudan etkilenmiştir. 1.576.021.818 öğrenci süreçten etkilenmiş, 188’den fazla ülkede okullar ve üniversiteler eğitime ara vermiştir (UNESCO, 2020).

Resmi kaynaklara göre ülkemizde ilk koronavirüs vakası 10 Mart 2020 tarihinde görülmüştür. Vaka sayısındaki artış ve alınan önlemler nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 16 Mart 2020 tarihinden itibaren iki hafta süreyle okullar tatil edilmiştir. Ancak hastalığın yayılma hızının artması ve pozitif vaka sayısındaki artış nedeniyle okulların açılması 1 ay süreyle ertelenmiştir. 1 aylık süre sonunda ise okullar 2020 yılı bahar döneminde boyunca bir daha açılmamış, uzaktan eğitim faaliyetleri başlamıştır. Uzaktan eğitim; zaman ve mekan sınırı olmadan, eş zamanlı-eş zamansız şekilde derslerin işlenebildiği, işlenen derslerin tekrar izlenebildiği, bilgi teknolojilerinin aktif bir şekilde kullanıldığı çağdaş bir öğretim yöntemidir (Valentine, 2002; Esen ve Baş, 2017; Ekinci, 2017). 21 Eylül 2020 tarihinde, güz döneminde, ise yüz yüze eğitim aşamalı ve seyreltilmiş olarak başlamıştır. 16-20 Kasım ara tatili sonrasında ise artan koronavirüs vakaları nedeniyle okullarda yüz yüze eğitim yapılmamış, derslerin aksamaması için Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’nın altyapısını genişleterek 18 milyon öğrenci için uzaktan eğitime başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ayrıca EBA TV İlkokul, EBA TV Ortaokul ve EBA TV Lise olarak üç ayrı kanal kurmuştur. Kanallarda; ilkokul, ortaokul ve liseler için ders yayınları 20-25’er dakikadır ve gün boyu dersler devam etmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2020).

Uzaktan veya yüzyüze yapılan derslerde amaç toplumda var olan sosyal, siyasal ve kültürel yapıyı çeşitli unsurlar ile geleceğe taşımaktır. Bu unsurlardan biri de değerlerdir. Değerler insanların davranışlarına anlamlar yüklerken davranışları anlaşılır kılarlar. Bu nedenle etik, moral ve ahlak kelimeleri ile anılırlar. Çünkü bir şeyin arzu edilebilir ya da arzu edilemez olduğu hakkındaki inancı değerler ortaya koyar (Polat, 2010). Ayrıca değerler, kültürün gelecek nesillere aktarılması açısından hayati öneme sahiptir (Yaylacı ve Beldağ, 2015). Bir toplumda

değerlere önem verilmiyor ve gerekli hassasiyet gösterilmiyorsa o toplumun varlığını sürdürmesi de oldukça zordur (Kaplan, 2016). Tarihi birikimlerden oluşarak kültürün devamlılığını sağlayan, tutumların alt yapısını oluşturan değerler, soyut olmasına rağmen üzerinde görüş birliğine varılan kabullerdir (Yazıcı, 2006). Bu kabuller günlük hayatı organize ederek yaşam örüntülerine rehberlik ederler. Bu rehberlik bireyi tercihlerinde iyiye, güzele, önemli olana yönlendirme şeklinde olur. Çünkü değerler toplum tarafından benimsenen sosyal, ahlaki, estetik ve psikolojik inanç ve düşünceler bütünüdür (Akbaş, 2008; Yeşil ve Aydın, 2007; Çengelci, Hancı ve Karaduman, 2013).

Diğer taraftan değerler, insanın ontolojik yapısı ile de ele alınmalıdır. Bu noktada bireyin insan olarak var olması en önemli değerdir ve “insanlık” değeri olarak anılır. Kısacası insan olmak başlı başına bir değerdir. Ancak insan olmak belirli sorumlukları ve hakları da beraberinde getirir. Bu hak ve sorumlulukların postmodern dünyanın tüm yaşam alanlarında düzenli ve kabul edilebilir düzeyde oluşup gelişmesi değerler eğitimi ile mümkündür (Polat, 2010). İşte değerler eğitiminin amacı, belirli bir plan ve program kapsamında öğrencilere toplumsal ve evrensel değerleri öğretmek tüm dünyanın iyiliğine katkıda bulunmalarını sağlamaktır (Ulusoy ve Dilmaç, 2016). Ancak günümüzde değerlerin öğretilmesinin ve kalıcı bir hal almasının geçmiş yıllara göre daha zor olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü küreselleşmenin getirdiği aşırı hızlı değişim, geçmiş ile gelecek arasında düz seyreden çizgiyi kırmış, değerleri etkileyen ve değiştiren uyarıların sayısını artmıştır. Nitekim değerler nötr değildir. Yükselen yeni değerlerin ortaya çıkmasıyla birlikte mevcut durum da değişmektedir (Polat, 2010). Bu noktada değerlerin kazanılması ve içselleştirilmesi rastlantılara bırakılmayacak şekilde kontrol mekanizmaları tarafından gerçekleştirilmelidir (Gömlüksiz, 2007; Bayır, Köse ve Deveci, 2016). Eğitim sistemi sadece akademik bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi, temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir. Eğitim sistemimizin temel amacı da bireyleri değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleştirmek; gerekli bilgi, beceri ve davranışlarla donatmaktır. Nitekim değerler, öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamı olarak ifade edilmektedir. Sosyal bilgiler dersi, tarihsel içeriğe sahip olması, farklı kültürleri ve insanları konu alması, sorumlu ve etkin vatandaş yetiştirme amacı taşıması nedeniyle değer eğitimi dersidir (Yaşar ve Çengelci, 2012). Sosyal bilgiler programında değerler ve değer öğretimi önemle üzerinde durulan bir konudur. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan değerler; adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverliktir (Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, 2018) Elbette ki bu değerler sosyal bilgiler öğretmenleri ile işlevsel hale gelecektir. Bu kapsamda araştırmanın amacı COVID-19 uzaktan eğitim döneminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik görüşlerini belirlemektir. Bu ana amaç kapsamında şu alt amaçlara cevap aranmıştır: Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin;

1. Değerler eğitiminin etkililiğine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Değerler eğitimine yönelik uyguladıkları yöntem ve teknikler nelerdir?
3. Değerler eğitiminde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
4. Değerler eğitimin daha etkili olması için önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Gerçekleştirilen bu araştırma temel nitel araştırma yöntemlerinden bütüncül çoklu durum çalışması yöntemiyle desenlenmiştir. Nitel araştırmalar, bireylerin kurdukları dünya içerisinde kazandıkları deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını belirlemesi yönünden önem taşır (Glesne, 2013). Nitel araştırmalarda araştırmacılar olay ve olguların niteliklerini ve oluşum sürecini inceleyerek yorumlar. Durum çalışmaları ise güncel bir duruma yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda niçin ve nasıl sorularına cevap arayan araştırma türüdür (Creswell, 2020). Bu araştırmada, sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde, değerler eğitimi deneyimlerine ve bu deneyimleri nasıl yorumladıklarına odaklanıldığı için bu yöntem tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmada, çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu örneklemede amaç göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmaktır. Oluşturulan bu örneklemede araştırılan probleme yönelik taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtabilmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu noktada araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri belirlenirken yaş, cinsiyet, kıdem, yerleşim yeri, eğitim düzeyi değişkenleri dikkate alınmıştır. Böylece araştırmanın problemine yönelik cevaplarda çeşitliliği sağlamak amaçlanmıştır. Buna göre 2020-2021 eğitim öğretim yılında, güz döneminde İç Anadolu Bölgesi'nde bir ilde görev yapan 15 sosyal bilgiler öğretmeni araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik kişisel bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Kıdem	Yerleşim Yeri	Eğitim Düzeyi
K1	32	Kadın	7 yıl	İlçe	Lisans
K2	28	Kadın	3 yıl	Köy	Lisans
K3	47	Erkek	22 yıl	İl	Lisans
K4	52	Kadın	27 yıl	İl	Lisans
K5	36	Erkek	8 yıl	İl	Lisans
K6	41	Erkek	19 yıl	İlçe	Lisans
K7	38	Kadın	13 yıl	İlçe	Yüksek Lisans
K8	48	Kadın	23 yıl	İl	Lisans
K9	42	Erkek	19 yıl	İl	Lisans
K10	42	Erkek	16 yıl	İlçe	Lisans
K11	33	Kadın	6 yıl	İlçe	Lisans
K12	56	Erkek	30 yıl	İl	Lisans
K13	35	Kadın	10 yıl	İlçe	Yüksek Lisans
K14	43	Kadın	20 yıl	İl	Lisans
K15	30	Erkek	7 yıl	Köy	Lisans

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde kişisel bilgilere yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise araştırmanın amacına yönelik yarı yapılandırılmış sorular yer

almıştır. Araştırma kapsamında oluşturulan görüşme formunda öğretmenlerin COVID-19 pandemi dönemindeki değerler eğitimine ilişkin görüşlerini inceleme amacı ile kavramsal çerçeve ve soru havuzu oluşturulmuştur. Havuzda yer alan sorular nitel araştırmalar konusunda çalışmalar yapan iki uzmana sorulmuştur. Alınan dönütler doğrultusunda tekrara neden olabileceği için bazı sorular çıkarılmış, ifadeler açık ve anlaşılır hale getirilmiş, bazı sorulara da sondalar eklenmiştir. Sorulara alanında uzman iki öğretim üyesi tarafından yapılan revizyon ile son hali verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri, pandemi döneminde olunması nedeniyle, çalışma grubuna dahil olan katılımcılardan 04.01.2021- 19.01.2021. tarihleri arasında, uzaktan canlı bağlantı ve telefon görüşmeleri ile toplanmıştır. Görüşmeler 12-15 dakika sürmüştür. Katılımcılara çalışmanın amacının ve önemi hakkında bilgilendirme yapılmış, yanıtın gizliliği konusunda bilgi verilmiştir. Görüşmeler esnasında alınan cevaplar yazılı olarak not edilmiştir. Toplanan verilerin analizinde, içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, “birbirine benzeyen verileri belirli temalar ve kavramlar çerçevesine bir araya getirme ve okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanmada” kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.227). İçerik analizinde ilk olarak ham veriler dikkatle okunmuştur. Okuma sonunda farklı ifadeler ve tekrarlanan ifadeler belirlenmiştir. Bu belirlemelerin ardından katılımcıların görüşleri doğrultusunda kodlar oluşturulmuştur. Birbiri ile ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Katılımcılara K1, K2...K15 şeklinde kodlar verilmiş, görüşleri doğrudan aktarılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenliği sağlama noktasında; inandırıcılık, teyit edilebilirlik, tutarlık, aktarılabilirlik önemlidir (Merriam, 2013). Araştırmanın inandırıcılığı noktasında ayrıntılı betimlemelere yer verilmiştir. Teyit edilebilirliğin sağlanması amacıyla çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden iki tanesine ulaşılan bulgular ve sonuç hakkında bilgi verilmiştir. Bulgu ve sonuçların öğretmenlerin anlatmak istedikleri gerçekleri yansıtmayı yansıtmadığı sorularak öğretmenlerden teyit alınmıştır. Araştırmanın tutarlığı için veri toplama aracı olan yarı yapılandırılmış form için uzmanlardan kapsam ve görünüş geçerliği alınmıştır. Araştırmada çalışma grubuna ait bilgiler, verilerin toplanma süreci ve verilerin analizi ayrıntılı olarak açıklanarak aktarılabilirlik sağlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması amacıyla elde edilen temalara yönelik kodlayıcılar arası güvenilirlik verisi hesaplanmıştır. Bunun için belirlenen kodlar, tema ve alt temalar Miles ve Huberman’ın (1994) (Görüş birliği/Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) x 100 formülü ile hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda %89 değeri elde edilmiştir.

BULGULAR

1.Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitiminin etkililiğine yönelik görüşleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, değer eğitimi temasında etkililik kategorisinde sunulmuştur. Temayı oluşturan kodlar

ve kodları oluşturan doğrudan görüşlere de yer verilmiştir. Bu doğrultuda Tablo 2’de sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde değerler eğitiminin etkililiğine yönelik görüşleri verilmiştir.

Tablo 2. Değerler Eğitiminin Etkililiğine Yönelik Görüşleri Nelerdir?

Tema	Kategori	Kodlar	f
Değer eğitimi	Etkililik	Etkisiz	9
		Etkili	4
		Kısmen etkili	2

Uzaktan eğitim sürecinde değerler eğitiminin etkililiğine yönelik görüşleriniz nelerdir? sorusuna sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğretmenlerin etkisiz (9), etkili (4) ve kısmen etkili olduğu (3) yönünde cevap verdiği ortaya çıkmıştır. Bu kategoriye ilişkin K13 görüşünü şöyle açıklamıştır. “Maalesef çok etkili olmadı. Değerler eğitimi dersten arta kalan zamanda ya da ders ile alakalı konularda kısa bir zaman diliminde gerçekleştirmeye çalışıyorum ama o da yetersiz.” K4 “Uzun yıllardır öğretmenlik yapıyorum. Okulda, okul ortamında her şeyi rayına oturtmuştum. Kötü davranışları, sevgiyi, saygıyı, hoşgörüyü canlı olarak görüyor ve uyguluyorduk. Şimdi kamera bile açmıyor öğrenciler, derslerde konuları yetiştirmeye çalışıyorum. Kısacası etkili olmadı.” K11 “Derse devam eden öğrencilere değerleri konu içerisinde hikayeler veya videolar ile aktardım. Bence örgün eğitimdeki gibi etkili oldu.”

2.Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitiminde uyguladıkları yöntem ve tekniklerin neler olduğunu belirlemeye yöneliktir. Ulaşılan bulgular karakter eğitimi, ahlaki muhakeme ve değer telkini temaları olmak üzere üç temada toplanmış, oluşturulan kategori ve kodlar ile Tablo 3’te sunulmuştur. Öğretmen görüşlerine de doğrudan yer verilmiştir.

Tablo 3. Değerler Eğitiminde Uyguladıkları Yöntem ve Teknikler Nelerdir?

Tema	Kategori	Kodlar	f
Karakter Eğitimi	Örnek Kişi	Aile	5
		Öğretmen	3
		Çevre	3
Ahlaki Muhakeme	Analiz	Tartışma	2
		Problem Çözme	3
		Öğüt verme	3
Değer Telkini	Empati	Hikaye	4
		Video	5

Uzaktan eğitim sürecinde değerler eğitiminde uyguladığınız yöntem ve teknikler nelerdir? Sorusuna sosyal bilgiler öğretmenlerinin verdikleri cevaplar incelendiğinde değerler eğitimi yaklaşımlarına uygun olarak örnek kişi kategorisinde aile (5), öğretmen (3), çevre (3) ile ilgili cevapların verildiği görülmüştür. Bu kategoriye ilişkin K6 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Ailede yaşayan büyükler, dedeler, nineler, amcalar gibi. Bu kişiler ile röportaj yapmaları için ödev veriyorum. Aile büyükleriniz ile yaptığınız sohbette sizi en çok etkileyen anısı ne idi? Sorusunu soruyorum. Cevaplar üzerinden canlı yayında konuşuyoruz.” Analiz kategorinde öğretmenler tartışma (2), problem çözme (3) ve öğüt verme (3) yöntemlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin K5 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Uzaktan eğitimin getirdiği kısıtlamalar nedeni

ile görseller ve konuşmalarla değerler eğitimini gerçekleştirmeye çalışıyorum. Görseli ekranda gösterip görsel üzerinde tartışıyoruz.” Empati kategorisinde öğretmenler hikaye (4) ve video (5) yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin K9 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Değerler eğitimini uygulayacak zaman dilimimiz çok olmadı. Sadece müfredat kazanımları ile örtüşen değerlere ders esnasında sözlü olarak yer verildi, hikaye anlatıldı ve gündelik hayatla ilişkilendirilmeye çalışıldı.”

3.Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitiminde yaşadıkları sorunların belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaca ulaşmak için sosyal bilgiler öğretmenlerinin cevapları incelenmiş; aile, ders ve öğrenci olmak üzere üç temaya; tutum, zaman ve bireysel olmak üzere üç kategoriye ulaşılmıştır. Tema ve kategoriler oluşturulan kodlar ile birlikte Tablo 4’te sunulmuştur. Öğretmen görüşlerine de doğrudan yer verilmiştir.

Tablo 4. Değerler Eğitiminde Yaşadıkları Sorunlar Nelerdir?

Tema	Kategori	Kodlar	f
Aile	Tutum	İlgisizlik	4
Ders	Zaman	Ders saati az	5
Öğrenci	Bireysel	Hazırbulunuşluk	4
		Kavram Yanılgısı	3
		Devamsızlık	5
		Duygu Eksikliği	4

Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik yaşadıkları sorunları tutum kategorisinde ilgisizlik (4) olarak ifade etmişlerdir. Bu ilgisizlik ise ailelerin çocuklarına karşı ders konusunda yeterince ilgilenmedikleri şeklindedir. Bu kategoriye ilişkin K2 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Telefon ve tableti kapatıp aile üyeleri ile sohbet etmeli çocuklar. Ailede aile büyükleri varsa özellikle. Günlük hayattaki örnekler, konuşmalar daha etkili olur. Ama aileler bunu pek yapmıyor.” Zaman kategorisinde öğretmenler ders saatinin az (5) olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin K11 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Müfredatı yetiştirme çabası, alınan dönütleri değerlendirme ve eksikleri belirlemenin haricinde fazladan zaman ayırmak gerekir. Maalesef buna da zaman kalmıyor.” Bireysel kategorisinde öğretmenler öğrencilerin hazırbulunuşluk (4), kavram yanılgısı yaşadıklarını (3), devamsızlık yaptıklarını (5) ve duygu eksikliği (4) yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin K14 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Çalıştığım yer itibarıyla öğrenciler çoğunlukla derse katılmıyor. Bazen 3 bazen de 4 öğrenci ile ders yapıyorum. İnternet ve bilgisayar eksikliği öğrencileri zor durumda bırakıyor. Tabi ailelerine yardım etmeleri de ekstra.” K10 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Öğrencilerimle göz göze olmak istiyorum. Yaşayarak anlatmak istiyorum çoğu şeyi. Öğrencilerin yüz ifadelerini görememek, örnek olaya verdikleri tepkiyi bazen algılayamamak sıkıntı oldu. Ama özellikle 5. Sınıfta değerlere yönelik kavramları öğrenmede öğrenciler zorladılar. Her ne kadar açıklama yapsam da soyut kaldı çoğu değer.” K6 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Öğrencilerin teçhizat sıkıntısı oldu. Zaman zaman derse katıldı. Kalabalık aile olduğu için diğer kardeşlerle birlikte kullanıyor bilgisayarı. Bu durumda bayağı zorlandık.”

4. Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, uzaktan eğitim sürecinde değerler eğitiminin daha etkili gerçekleştirilmesi için sosyal bilgiler öğretmenlerinin önerilerinin neler olduğu yönündedir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda ulaşılan öneriler; uzlaşma, farkındalık ve dijital olmak üzere üç temada, yakın çevre, süreklilik ve örnek olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. Tema ve kategoriler oluşturulan kodlar ile birlikte Tablo 5'te sunulmuştur. Öğretmen görüşlerine de doğrudan yer verilmiştir.

Tablo 5. Değerler Eğitimin Daha Etkili Olması İçin Önerileri Nelerdir?

Tema	Kategori	Kodlar	f
Uzlaşma	Yakın Çevre	Okul-Aile-Öğretmen İşbirliği	5
Farkındalık	Süreklilik	Proje	2
		Derse Devam	4
Dijital	Örnek	Kısa Film	3
		Video	3
		Anime	1

Uzaktan eğitimde değerler eğitiminin daha etkili olması için sosyal bilgiler öğretmenleri; yakın çevre kategorisinde okul-aile-öğretmen işbirliğinin (5) gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin K13 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Aile, okul, öğrenci arasında iletişim güçlü olmalı. Yüz yüze iletilemeyen duygular bu şekilde öğrenciye iletilmiş olur. Dijital ortamda aile ile de görüşmeler yapılmalı.” Süreklilik kategorisinde öğretmenler, değerler eğitiminin gerçekleştirilecek olan projeler (2) ve derse devam (4) ile daha etkili olacağını belirtmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin K18 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Etkileşimli projeler üretilip dijital ortamda farkındalık yaratılır diye düşünüyorum. Öğrencilerin projelerde dijital de olsa yer alması onları daha aktif hale getirecektir. Maalesef Covid-19 döneminde eğitim faaliyetleri eskisi gibi olmuyor.” Öğretmenler, örnek kategorisinde kısa film (3), video (3) ve anime(1) ile öğrencilere değerler eğitimi ile ilgili örneklerin sunulabileceği önerisinde bulunmuşlardır. Bu kategoriye ilişkin K8 kodlu öğretmen görüşünü şöyle açıklamıştır. “Kısa film ve videolar etkili olur. Uzun süren videolardan sıkılabilirler. Haftada bir gün de olsa kısa bir video izleyip üzerine tartışma yapılabilir.”

TARTIŞMA ve SONUÇ

Pandemi, yaşamın tüm alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da köklü değişimlere neden olmuştur. Pandemi sürecinde, ülkelerin çoğunda olduğu gibi ülkemizde de başlayan uzaktan eğitim faaliyetleri örgün eğitimi desteleyecek şekilde uygulanmaya başlanmıştır. Ancak bu desteğin ilerleyen süreçte eğitimin temelini oluşturarak birincil duruma geleceği de düşünülmektedir (Telli Yamamoto ve Altun 2020; Can, 2020). Bir toplumun geleceği ise değerlerine sahip çıkması, uygulaması ve hayata geçirmesine bağlıdır (Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2018). Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar doğrultusunda, online platformlarda gerçekleştirilen sosyal bilgiler dersinde, değerler eğitiminin etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü; dijital sınıflarda sosyal buradalık sağlanmasına karşın, duygu aktarımı tam olarak gerçekleştirilememiş ve empati duyma sağlanamamıştır. Bu durumun ise öğrencilerin değerleri içselleştirmeden ezberlemelerine, hissetmeden uygulamaya çalışmalarına neden olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmada, uzaktan eğitim döneminde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitiminde, değer eğitimi yaklaşımlarından karakter eğitimi, ahlaki muhakeme ve değer telkini yaklaşımlarını kullandıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçları alanyazında Baysal (2013), Yıldırım ve Çalışkan (2018) ve Bartan (2018)'in sonuçları ile benzetilmektedir. Bu benzerlik öğretmenlerin örgün eğitimdeki gibi değerler eğitimine yönelik sorumluluklarını yerine getirdiklerini göstermesi açısından önemlidir. Nitekim salgın, savaş gibi kriz durumlarında eğitim kesintilerini önlemek için uzaktan eğitim en faydalı yöntemlerden biridir. Ancak bu süreçte öğrencilere özen göstermenin yanı sıra akademik içeriğin, psikolojik ve sosyal desteğin de artırılması gereklidir (Bozkurt & Sharma, 2020). Eğer bu durum göz önüne alınmazsa öğrenciler arasında var olan bilişsel ve duyuşsal fark artabilir. Duyuşsal olarak ihmal dilen bir öğrenci değerler, inançlar ve tercihler yönünden eksik kalır (Dilmaç ve Ekşi, 2007). Pandemi gibi kriz zamanlarında duyuşsal ihtiyaçlar pedagojik ihtiyaçların önüne geçer. Bu dönemde öğrenciler ne öğrendiklerinden ziyade ne hissettiklerini hatırlayacaklardır (Bozkurt & Sharma, 2020). Araştırma bulgularından hareketle sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimi yaklaşımlarını kullanarak öğrencilerin duyuşsal boyutuna katkı sağlamaya ve bilişsel olarak onları başarıya yönlendirmeye çalıştıkları söylenebilir.

Pandemi ile öğrenciler ve veliler ilk defa örgün eğitim yerine uzaktan eğitim sistemi ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu süreçte yüz yüze eğitime ara verilmesi, sokağa çıkma kısıtlamalarının olması ebeveynlerin çocuklarına karşı olan sorumluluklarını arttırmıştır. Çocukların eğitimi konusunda ebeveynler ön plana çıkmıştır (Erol ve Erol, 2020). Araştırma kapsamında ebeveynlerin değerler eğitimi noktasında çocuklarına karşı ilgisiz bir tutum sergiledikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu bulgu doğrultusunda ebeveynlerin süreci tam olarak yürütemediklerini, uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının nasıl bir değişiklikte karşı karşıya kaldıklarının farkında olmadıklarını söylemek mümkündür. Çünkü öğretmenler, değerler eğitiminde karşılaşılan sorunların çözümünde de velilerin beklentilerini karşılamadığını belirtmişlerdir. Çözüm için aile, okul ve öğretmen işbirliğinin olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu noktada, çeşitli platformlarda sağlanacak olumlu işbirliği istendik değerler eğitimi hedeflerine ulaşmayı uzaktan eğitimde mümkün kılacaktır. Yalar ve Yelken (2011)'nin araştırmasında da öğretmenler değer eğitiminin iyileştirilmesi için aile-öğretmen işbirliği ve öğrenci katılımına yönelik görüş belirtmişlerdir. Bu noktada uzaktan eğitimde, değer eğitiminde; aile, öğretmen ve veli işbirliğinin gereklilik olduğu söylenebilir.

Ayrıca, sosyal bilgiler öğretmenleri uzaktan eğitimde değerler eğitiminin daha etkili olması için gerçekleştirilecek olan projelerle, dijital ortamlarda tüm sınıfa sunulan kısa filmlerle, videolar ve animelerle öğrencilerin ihtiyacı olan ilgi, sorumluluk ve empatiye yönelik fırsatın sunulması gerektiğini belirtmişlerdir. Elbette ki tüm bunların devamlı ve senkronize bir şekilde gerçekleşmesi uzaktan eğitim için gerekli alt yapı ve donanımlara bağlıdır. Çünkü öğretmenlerin değerler eğitiminde yaşadıkları en büyük sorun öğrencilerin devamsızlık yapmaları olmuştur. Devamsızlığın nedeni ise cihaz yetersizliği ve internet bağlantısında yaşanan sıkıntılardır. Yılmaz, Mutlu, Güner, Doğanay ve Yılmaz (2020) ve Keleş, Atay ve Karanfil (2020) de çalışmalarında öğrencilerin aynı sıkıntıları yaşadıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Pandeminin etkisinin uzun zaman sürebileceği düşüncesinden (Azevedo, Hasan, Goldemberg, Iqbal & Geven, 2020) hareketle öğrencilerin bu ihtiyaçlarının giderilmesi gerekmektedir.

ÖNERİLER

Elde edilen sonuçlar ışığında şu öneriler getirilebilir:

- Uzaktan eğitim sürecinde, değerler eğitimi kapsamında, aile-okul-öğretmen işbirliği ve iletişimi online platformlarda sağlanmalıdır.
- Uzaktan eğitimde sürecinde öğrencilerin yaşadıkları psiko-sosyal değişimler hakkında ebeveynlere öğretmenler ve uzman kişilerce bilgilendirme yapılmalıdır.
- Öğrencilerin, uzaktan eğitim için gerekli olan teçhizatlarından eksik olanların tamamlanması için destek sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin duyuşsal ihtiyaçlarının giderilmesi için ders saati dışında çeşitli platformlarda etkinlikler yapılmalıdır.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazar (lar) Katkı Oranı: Yazarın bu makaleye katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.
- Azevedo, J. P., Hasan, A., Goldemberg, D., Iqbal, S. A., & Geven, K. (2020). *Simulating the potential impacts of covid-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates*. The World Bank. <http://documents1.worldbank.org/curated/en/885601592484683223/pdf/Simulating-the-Potential-Impacts-of-COVID-19-School-Closures-on-Schooling-and-Learning-Outcomes-A-Set-of-Global-Estimates.pdf>
- Bartan, S. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ile sınıf içi uygulamalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Bayır, G. Ö. Köse, Ç. T. ve Devenci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(3), 317-339.
- Baysal, N. (2013). *Ortaokul sosyal bilgiler derslerinde değerler eğitimi uygulamalarının öğretmenler yönüyle değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Bozkurt, A. & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi:10.5281/zenodo.3778083>
- Can, E. (2020). Coronavirüs (covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11- 53.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri*. Siyasal.

- Çengelci, T., Hancı, B. ve Karaduman, H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 33-56.
- Dılmaç, B. ve Ekşi, H. (2007). Değerler eğitiminde temel tartışmalar ve temel yaklaşımlar. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 14(11), 21-29.
- Durmuş, E. ve Baş, K. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 54, 113-125. <https://doi:10.9761/JASSS6905>
- Ekinci, T. A. (2017). Uzaktan eğitimin talep boyutu: yönetici perspektifinden nitel bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3). 745-759. <https://doi: 10.16986/HUJE.2017025182>
- Erol, M. ve Erol, A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilköğrencileri. *Milli Eğitim*, 49, Özel Sayı, 529-551. <https://doi:10.37669/milliegitim.766194>
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı.
- Gömlüksiz, M. N. (2007). Lise öğrencilerinin toplumsal değerlere ilişkin tutumları: Elazığ ili örneği. Okul ve değerler içinde (ss.727-633). *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi.
- Hellewell, J.; Abbott, S.; Gimma, A.; Bosse, N.; Jarvis, C.; Russell, T. W.; Munday, J. D.; Kucharski, A. & Edmunds, J.W. (2020). Feasibility of controlling COVID-19 outbreaks by isolation of cases and contacts. <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2214-109X%2820%2930074-7>
- Kaplan, M. (2016). *Kültür ve dil*. Dergah.
- Keleş, H. N., Atay, D. ve Karanfil, F. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları. *Milli Eğitim*, 49, Özel Sayı, 155-174. <https://doi:10.37669/milliegitim.787255>
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. S. Turan). Nobel.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expveed sourcebook. (2nd Edition)*. Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2020). *Uzaktan eğitim sürecinin detayları*. https://www.meb.gov.tr/meb_haberindex.php?dil=tr
- Polat, M. (2010). Küreselleşen dünyada değerler ve eğitim arasındaki bağ: Değerler eğitiminin heterojenleşen toplumda birlikte yaşamaya etkisi. *Marife*, 10(1). 143-155.
- Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (2018). <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686SOSYAL%20B%20C4%B0LG%20C4%B0LER%20C3%96%20C4%9ERET%20C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2020). *Pandemik influenza ulusal hazırlık planı*. https://grip.gov.tr/depo/saglikcalisanlari/ulusal_pandemi_plani.pdf
- Telli Yamamoto, G. ve Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34. <https://doi:10.32329/uad.711110>
- Ulusoy, K. ve Dılmaç, B. (2016). *Değerler Eğitimi*. Pegem.

- UNESCO, (2020). 290 million students stay home due to coronavirus. <https://learningenglish.voanews.com/a/unesco-290-million-students-stay-home-due-to-coronavirus/5317148>
- Valentine, D. (2002) Distance learning: Promises, problems, and possibilities. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(3). 09.01.2021 tarihinde <http://www.westga.edu/~distance/ojdla/fall53/valentine53.html>
- World Health Organization, (2020). *WHO coronavirus disease (covid-19) dashboard*. <https://covid19.who.int/>
- Yalar, T. ve Yelken, T. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 79-98.
- Yaşar, Ş. ve Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimine ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- Yaylacı, A. F. ve Beldağ, A. (2015). Karar verme sürecinde okul yöneticilerini etkileyen değerler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 165-176.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 19, 499–522.
- Yeşil, R. ve Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(2), 65-84.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yıldırım, Y. ve Çalışkan, H. (2018). 2005 ile 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 1(1), 7-23.
- Yılmaz, E., Mutlu, H., Güner, B., Doğanay, G. ve Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Palet.